

Open brief aan de ministers-leden van de interministeriële conferentie over vrouwenrechten

Excellenties

In het licht van de voorbereidende sessie van de interministeriële conferentie (morgen 2 april) over maatregelen om partnergeweld in deze context van lockdown doeltreffender aan te pakken, vestigen wij graag de aandacht op de volgende elementen.

De huidige crisis toont hoe precair de preventieve maatregelen zijn die geweld op vrouwen moeten terugdringen en die urgente acties moeten vermijden wanneer er geweld losbarst. Door de lockdownsituatie zien meer en meer vrouwen zich 24u op 24 geconfronteerd met onmogelijke situaties: stress door iedere dag continu opgesloten te zijn met de dader, permanente controle van hun communicatie met anderen en van hun doen en laten, verhoogde spanningen door het gebrek aan privacy, risico op escalatie van het geweld en op sneller overgaan tot fysieke en seksuele agressie binnen het gezin,...

Een dergelijke context maakt het voor vrouwen moeilijker om zelf beschermingsstrategieën op te zetten, zeker wanneer ze krap wonen of zich tegelijkertijd moeten bekommeren om de veiligheid van hun kinderen. Het bemoeilijkt ook hun mogelijkheden om hulp in te roepen, vooral dan wanneer ze niet over een uitgebreid sociaal netwerk beschikken, wanneer ze niet of nauwelijks over communicatie- of mobiliteitskanalen beschikken of wanneer ze willen vermijden om naar de politie te gaan uit vrees voor een bevel om het grondgebied te verlaten of voor een financiële sanctie van de sociale diensten.

Tijdens de lockdown werken de opvanghuizen in gesloten circuit. Waar er altijd al plaatsen te kort waren, is er nu geen enkele beschikbare plek meer. We waarderen de recente beslissingen van het Waalse Gewest over de verdeling van mondkapen en de toewijzing van financiële steun aan de opvanghuizen. Maar de aanvoer van beschermingsmateriaal blijft niet gegarandeerd. Dit brengt angst mee voor de bewoners die er al verblijven en voor het personeel dat de eigen gezondheid op het spel zet. Een bijkomend probleem is het gebrek aan quarantainruimte voor vrouwen met symptomen of vrouwen die in contact geweest zijn met geïnfecteerde personen.

Politie en justitie kampen reeds lang met heel wat slecht werkende onderdelen van hun dienstverlening, zoals dringende interventies, bescherming van slachtoffers, neerlegging en opvolging van klachten en responsabilisering van daders. In de huidige context is de naleving van de lockdownmaatregelen prioritair. We vrezen dat de aandacht voor de strijd tegen geweld, altijd al onvoldoende geweest, er nu bij inschiet.

We zijn blij met het werk en de beslissingen van de Task Force, een samenwerking van gespecialiseerde diensten en de ministers Bénédicte Linard, Christie Morreale en Nawal Ben Hamou. We hopen dat de interministeriële conferentie de nodige maatregelen om efficiënt de strijd tegen geweld op vrouwen aan te gaan verder zal concretiseren door zich nog meer te baseren op de eisen van het Verdrag van Istanbul (in 2016 door ons land geratificeerd).

Binnen de maatregelen die onmiddellijk van kracht moeten zijn, dringen we vooral aan op de volgende:

- 1) Een brede publieke campagne met vier doelstellingen:
 - preventie van partner- en intrafamiliaal geweld, meer bepaald door de bekendmaking van bestaande en toegankelijke daderprogramma's
 - promotie van de nummers 0800/30.030 (Franstalig), 1712 (Nederlandstalig) en 0800/98.100 (voor de slachtoffers van seksueel geweld, voornamelijk van verkrachting binnen het huwelijk en van incest) die de betrokken vrouwen helpen met strategieën van de-escalatie aangepast aan iedere situatie
 - bewustmaking van de bevolking opdat iedereen waakzaam zou zijn voor partnergeweld bij naasten en burens
 - bewustmaking van de professionals bij politie, justitie, gezondheidszorg en jeugddiensten van de mechanismen van huiselijk en intrafamiliaal geweld om zo secundair slachtofferschap te beperken, dit alles binnen het perspectief van zo snel mogelijk een verplichte vorming op poten te zetten over de dynamiek van geweld op vrouwen

Deze campagne kan zich inspireren op de zeer snelle bekendmaking van de sanitaire beschermingsmaatregelen tegen het coronavirus via tv-spotjes en affiches aan druk bezochte plaatsen (supermarkten, bakkerijen, slagerijen, apotheken, bushaltes, gemeentelijke diensten enz.). De boodschappen zijn maximaal toegankelijk, bijvoorbeeld door het gebruik van pictogrammen. Men zou nog veel meer mensen kunnen bereiken via luidsprekerboodschappen (rondrijdende auto's) en vermelding van de hulplijnen op kassatickets of bij het openbaar vervoer.

- 2) De hulplijnen op punt zetten door de ploegen te versterken met professionals die een versnelde basisopleiding genoten hebben om zo:
 - de permanenties te kunnen uitbreiden met specialisten in geweld tussen partners (24u op 24, 7d op 7)
 - deze lijnen toegankelijk te maken via een mobiel nummer om discreet sms'jes te kunnen versturen en snel een antwoord te kunnen ontvangen
 - de uren om te chatten of rechtstreeks videocontact te hebben, uit te kunnen breiden
 - de vertaalmogelijkheden te vergemakkelijken voor vrouwen die geen Frans en geen Nederlands spreken, meer bepaald aan de hand van de website www.we-access.eu
 - deze hulplijnen om te zetten naar urgentielijnen die permanent in contact staan met gespecialiseerde diensten (ambulant en residentieel) en met de hulpdiensten (gezondheid en politie) om heel kort op de bal te kunnen spelen

- 3) Van de strijd tegen partnergeweld een prioriteit maken voor alle politiezones. Alle commissariaten moeten daarom de dynamiek van deze problematiek kennen en een proactieve attitude aannemen om:
 - regelmatig vrouwen te bezoeken die tijdens de voorbije drie maanden een klacht neergelegd hebben om zich ervan te vergewissen dat ze het goed maken en om aan hun agressor duidelijk te maken dat hij in het oog gehouden wordt
 - vrouwen die een klacht wensen neer te leggen op een welwillende manier te ontvangen en te waken over de strikte toepassing van omzendbrief COL 04/2006 en over het gebruik van versnelde procedures
 - systematisch tussen te komen voor alle vrouwen (zonder te discrimineren) en voor alle vormen van geweld (zonder te banaliseren), zelfs wanneer er geen fysiek geweld aan te pas komt
 - de vertrouwelijkheid van de interventies te garanderen opdat de slachtoffers geen vergeldingsmaatregelen opgelegd krijgen op basis van hun statuut of levensomstandigheden

- 4) Van de strijd tegen partnergeweld een prioriteit maken voor alle parketten door vergemakkelijkte en versnelde procedures op te zetten, voor zover er nog beschikbaar personeel is in de context van de lockdownmaatregelen:
 - voor de behandeling van klachten en lopende procedures met als doel de maximale veiligheid van slachtoffers
 - voor de follow-up door gespecialiseerde diensten en politie
 - voor de uithuiszetting van daders, met de zekerheid van logement bij naasten of in een aangepaste infrastructuur indien nodig, met een follow-up om te vermijden dat ze terugkeren en opnieuw agressie plegen. Deze aangepaste opvolging moet gegarandeerd worden want de angstige en gespannen sfeer kan ertoe leiden dat geweldplegers verwijderd van hun verblijfplaats nog gevaarlijker worden

- 5) Lokalen opvorderen en ploegen mobiliseren om aan vrouwen en kinderen die het slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld een tijdelijk onderkomen in goede omstandigheden te kunnen aanbieden, met in het licht van de COVID-19 maatregelen voldoende aangepast beschermingsmateriaal zoals de steden Luik en La Louvière dat gedaan hebben in samenwerking met gespecialiseerde diensten. Bijvoorbeeld hotelkamers voor alleenstaande vrouwen, meer aangepaste gastenkamers voor vrouwen die nood hebben aan veiligheid samen met hun kinderen op plaatsen waar gespecialiseerde diensten een belangrijke rol van dichtbij kunnen opnemen, sociale logementen (meer bepaald om plaats vrij te maken in de opvanghuizen), gemeenschapsgebouwen of leegstaande bemeubelde gebouwen... Het is ook van belang om te anticiperen op een nieuwe verblijfplaats na de periode van lockdown.

- 6) Binnen dit alles is het van belang om speciale aandacht te schenken aan de meest kwetsbare vrouwen: vrouwen zonder verblijfsvergunning, dakloze vrouwen, vrouwen met een handicap, met beperkte mobiliteit, zonder inkomen, Ze moeten toegang krijgen tot alle hulpmiddelen. Deze moeten aangepast worden aan de specifieke moeilijkheden die zij ondervinden. Bovendien dringen we erop aan dat alle vrouwen van al hun basisrechten moeten kunnen genieten, meer bepaald via de regularisatie van mensen zonder papieren.

De lockdown maakt de zware tekortkomingen van de overheidsinstanties in de strijd tegen geweld op vrouwen duidelijk, tekortkomingen die al heel lang gesignaleerd worden door de verenigingen en de diensten op het terrein. Ze staan opgelijst in het recente schaduwrapport van het middenveld bij de toepassing van het Verdrag van Istanbul. Zoals we nu merken hoe ernstig de situatie wel is in de sector van de gezondheidszorg waar al jaren bespaard wordt, zien we hetzelfde bij de problematiek van geweld op vrouwen. We dringen er dus op aan om lessen te trekken uit hetgeen er vandaag gebeurt en pleiten ervoor dat de hierboven vermelde urgentiemaatregelen verder gezet worden na de periode van lockdown en dat ze geïntegreerd worden in een globaal, coherent, gecoördineerd en gefinancierd beleid tegen geweld op vrouwen. Dit beleid moet ook een primaire preventiestrategie bevatten om toekomstige uitzonderlijke situaties als deze aan te kunnen. Zowel nu als in de toekomst gaat het om de waardigheid, de veiligheid en het leven van duizenden vrouwen in België.

Wij hopen dat deze brief uw aandacht weerhoudt en blijven ter beschikking om samen constructief verder te werken.

Met beleefde groeten

Awsa.be
Centre Féminin d'Education Permanente
Collecti.e.f 8 maars Antwerpen
Collectif contre les violences familiales et l'exclusion
Collectif féministe Kahina
Corps écrits
Ecoute violences conjugales et Pôles de ressources spécialisés en violences conjugales et intrafamiliales
Ella vzw
Fédération des Centres de Planning et de Consultations
Fédération des Centres de Planning familial des Femmes Prévoyantes Socialistes (FCPF-FPS)
Femmes de Droit - Droit des femmes
Femmes et santé
Femmes Prévoyantes Socialistes
Furia
Gams Belgique

Garance
Infor-Femmes
La maison plurielle
La Voix des Femmes
Le Déclic
Le Monde selon les femmes
Mouvement pour l'Egalité entre les Femmes et les Hommes
Planning familial de Liège
Solidarité Femmes
SOS viol
Université des Femmes
Vrouwenraad vzw